

Presentationsbilaga Hallands Kulturgarnsförening.

Det började med en hemslöjdskonsulents (fast i Region Halland heter det utvecklare...) drömmar om autentiskt garn till halländsk traditionell stickning. Ull som Resurs har drivits av Hushållningssällskapet som ett lyckosamt projekt för att ta vara på halländska fårgårdars stora bulk av ull som bara slängts eller eldats upp.

Marita Jönsson (slöjduitvecklaren) såg till att skapa ett ”stickspår”, garn till bing. Tröjor och andra plagg studerades i museisamlingar och på hembygdsgårdar, tvinnriktning och varv på garner räknades, och vi kom fram till att de äldsta tröjorna stickats av garn från lantrasull. Vi försökte oss på en rekonstruktion av den garntypen. Resultatet blev fyra kvaliteter starkt, glansigt och hållfast ”pilotgarn”. Garnet provstickades och bedömdes inte vara så användarvänligt för dagens stickhantverkare, vana vid mjuka, lättstickade garner. Därmed var pengarna till ”stickspåret” slut.

Under sommaren 2020 träffades en brokig skara hos Kerstin Paradis Gustafsson för att diskutera hur vi skulle gå vidare för att få fram ett garn med alla önskade egenskaper.

Kerstin Paradis har också en dröm: att hinna dela med sig av alla de kunskaper om ull, materialkunskap och äldre och hållbara textila tekniker som hon under ett långt yrkesliv samlat in från Sverige och världen, ofta från de sista som tillämpat dem i vardagen.

Vi bestämde oss för att bilda en ideell förening för att fortsätta arbetet med att ta fram spinnrecept för olika maskinspunna garner som i så hög utsträckning som möjligt har de goda egenskaper som de handspunna förebilderna haft.

Hallands Kulturgarnsförening har utgått från stickare i Halmstad och Varberg, bl.a. från hemslöjdsföreningarna, Paradis-Kerstin, tre fårägare från norra Halland, flera stickdesigners och handvävare med eller utan butik och en erfaren maskinspinnare.

Föreningen konstituerades i oktober 2020. Därefter följde allt byråkratiskt krångel som hör till.

Det finns många drömmar och tankar i föreningen. Så här skriver en stickande medlem: Det är idag rätt vanskligt att genomföra ett större projekt i bing (läs ”tröja” eller större). Lokala garner från t.ex. lantrasull beter sig väldigt olika vid stickning, tvätt, användande av plagg etc. Då är det betydligt enklare att köpa kommersiella garner med ull från andra sidan jordklotet – eller från Norge. Min förhoppning är att föreningen tar fram och testar ”garnrecept” som ger förutsägbart och slitstarkt garn som också är vackert, lämpligt för tvåfärgsstickning och användbart för en bredare publik. Och delar med sig till producenter som efter tillverkningen kan certifiera garnet hos oss.

Det finns drömmar också bland fårägare med lantrasfår: att kunna sälja garn som inte bara är ”gårdens garn” utan också är tillverkade för mer bestämda ändamål. Ska vi få fram sådana garner så behöver vi samarbeta sinsemellan, för att kombinera ulltyper till rätt kvalitet, och inte minst med dem som ska använda garnet.

Föreningens första projekt är alltså att konstruera ett hållbart garn till traditionell halländsk stickning, så kallad bingestickning, av halländsk lantrasull. Vi kom fram till att vi behövde rekrytera fler som var villiga att provsticka. Och de med stor stickerfarenhet visste att garn av lantrasull är ganska okänt ute i stickverkligheten. Därför blev allra första steget att erbjuda provstickning av tre fårägares befintliga lönsamma garner.

Kerstin Lindh, Ellinor Nilsson Löfving och Eva Kilander teststickade i mellandagarna ”Vante från Väröbacka”, ett gammalt stickmönster med samma motiv som på flera av de tröjor som studerades inför tillverkning av ”pilotgarnet”. Karin Larsson från Torstorps gård i Grimeton (1923-2013) har

tecknat ner mönstret. Efter teststickningen anpassade Kerstin Lindh mönstret till befintliga garners grovlekar. Ett upprop om provstickning skickades ut till kända stickare och i det halländska sticknätverket. Responsen blev över förväntan, och i slutet av februari var 31 personer klara med varsitt par tvåfärgstickade vantar i fyra olika garnkvaliteter (eller åtta, då ullens naturliga färg används).

Nästan alla som provstickar har träffats en gång i veckan på Zoom-möten med olika teman. De har lagt ut många bilder på Instagram under taggen #vantefrånväröbacka . Kung Bore har varit med oss, så vantarna är också provanvända. Några kommentarer: ”Så glansigt”. ”Så skönt”. ”Så roligt att få vara med”. ”Blir luddiga mot barnvagn”. ”Allt på mig fryser, utom händerna”. Alla som provstickar fyller också i protokoll för utvärdering av garnet. När resultatet sammanställts hoppas vi ha ett bra underlag för att provspinna nya garn till bingestickning.

Vi har noterat en ökad medvetenhet om material och resultat hos dem som nu provstickat med garn som många inte skulle ha valt själva. Det kanske inte alltid är de mest publikfriande garnerna som ger bäst resultat.

Fler än de som deltagit i provstickningen efterfrågar nu lantrasgarn. Mönstret ”Vante från Väröbacka” skickas till alla nyvärvade medlemmar. Kit med befintliga lönsponna garn och vantmönstret säljs i samband med den digitala Fårfesten i Kil. Flera medlemmar i föreningen vill gärna arbeta mer med traditionella stickmönster för publicering och samarbeta med producenter av garnsorter som föreningen tar fram.

I framtiden tänker vi oss att ta fram fler typer garn, bl.a. till vävning och broderi. Vi hoppas även kunna förvalta det halländska kulturarvet genom att dokumentera historik och sprida beskrivningar och mönster i olika textila tekniker.

Tanken är att föreningen skapar ”garnrecept” i samarbete med spinnerier som lönsponnar garn. Efter pandemin rekryterar vi fler fårägare bl.a. via ullkurser där den egna ullen bedöms. Sedan är det upp till producenter bland oss att samarbeta för mer ”kommersiell” tillverkning. Vi tror att i nuläget är marknaden ganska lagom stor för ”organiserad lönspinning”

1 mars har föreningen 65 medlemmar. Om all kompetens som samlats i föreningen får komma till sin rätt så kanske vi tillsammans kan bidra till att skapa nya värdekedjor till nytta för en hållbar textil framtid. Och vi delar såklart allihop drömmen om en skapande gemenskap som ger oss och många fler glädje som varar länge...

Föreningen samarbetar med Studieförbundet.

